ביצד מעברין פרק חמישי עירובין נה.

מסורת הש"ס

ג) [ניר' הפלגות פ' מולות פי' רי' יוחנן], כ) [ניר' הפלגות רבא], ג) [פוסקים פ"ד ה"ג ע"ש], ד) [נעתיק ערך נס פי' כמין ד' הפון], ה) [לקמן נ:], ו) [לף מד.], ז) [נעיל מח.], ח) ר"ל הפוסק ר"ל לף פסוקה לו פסוקה ך שהיא הפוסה ן ע"י בכ"מ כת., ט) [ועי' רש"י פסחים מ: ד"ה נאם ורש"י ומתים נג: ד"ה כמין גמא ומס: ד"ה גמא], י) כס"מ: לקוטים, כ) כס"מ: כ: כ', ל) [ר"ל בין], מ) כס"מ: מלי.

תורה אור השלם

1. לא בְשָׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִוא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקָּחֶהָ לָּנוּ וְיַשְׁמִעֵנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: דברים ל יב-יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' והיינו דאמר רבי אבדימי: (ב) שם ליתן לה פותיא כאורחה: (ג) רש"י ד"ה היה בית אחד בולט בו' מערבית לפוניא (כצא למקום) תפ"מ ע"ב ס"פ אין הכ: (ד) תוס' ד"ה פחות וכו' דהא מני אחי דרך היתר: מה 1)

גליון הש"ס

גמ' לא תמצא בבי שמגביה רעתי. עיין מגיה דף ז ע"פ פוס' ד"ה אף דברי תוכה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

(א) רש"י ד"ה חגרין. בעיין במקומן. ר"ל אלא מתלה המורה לא בפחרים ולא בחגרים אלא כמי שמתים עצמו נראה ואינו נראה: [ב] באיר כדאמר לעיל. דף מ. ויעוש"ה ברש"י ד"ה נראה ואינו נראה ודו"ק:

מוסף רש"י

אתה צריך לעלות אחריה. וללמדה (דברים ל יב).

רבינו חננאל

בחוב לא בשמים היא, לא תמצא תורה במי שמגביה דעתו עליה בשמים. ולא מעבר לים היא, במי שמרחיב דעתו עליה כים. ר' יוחנן אמר כר. ת"ר כיצד (מערבין) [מעברין] את הערים ארוכה כמות שהיא. מהו דתימא ניעביד (תחתיה) [פותיא] כארכיה (כי) [כדי] שתתרבע קמ"ל דלא. עגולה עושין לה זויות. פי' מרובעה ונותן זויות. מרובעות אין עושין לה זויות. כלומר אם אינה נתונה בריבועה בריבועו של עולם, קמ"ל דלא צריכין לצפון העיר לצפון העולם, ודרומה לדרום העולם. מהו דתימא נירבענה בריבועו של עולם. קמ"ל דלא צריכין כולי האי. היתה זו העיר רחבה מצד אחד אלף אמה, ומצד אחר שכנגדו חמש מאות אמה, כגון שהיה הצד המזרחי אלף אמה רחבו והמערבי ת"ק אמה רחבו, נותנין גם לצד מערבי כרחבו מחרץ ת"ק אמה אחרין להשוות הצדדין. כדי למדוד אלפים אמה מחרץ אלף אמה מכלל צד. היה בית אחד יוצא מן העיר כמין פגים או שני בתים כמין שני פגימין, יוצאין אחד למזרח ואחד לצפון ראוין כאילו חוט מתוח עליהן ומוציאין גבול העיר למזרח וגבול העיר לצפון כנגד

1) ליזר זה נדפס בדפוס וילנא ואין לו מוכן.

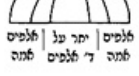

ליזר זה לזייר ע"פ הסברת.

יתר על ד' אלפים

והיינו דאמר רב אבדימי. הא דאמרן דצריך לטרוח ולהעמיד סימנין ולהעריב בתחכולות כדי שתתקיים המורה בגלוגדיא היינו דר' אבדימי דמפרש דיוקא דקרא שאם בשמים היא צריך אתה לעלות אחריה: **אחרינו.** מחזרין בעיירות: **פגרין.** [א] בעיירן במקומן אלא נראה ואינו נראה כדאמר לעילן [ב]: **מרוכה כמות שהיא.** לקמן מפרש: **עגולה עושין לה זויות.** כשבא למדוד תחומין לקלוטיה לא ימדוד לה מהמומה אלא יוסיף לה ריבוע כלומר ירחיק מן המומה כדי ריבוע דהא מרבעין פיאות לכל מילי דשבת [ג] ואח"כ ימדוד תחומי הקרנות שאם בא לצאת דרך קרן העיר יש מכר בהליכתו רביע המרובע יותר על העגול רביע:

מרוכעה אין עושין לה זויות. לקמן מפרש: **היה רחב מצד זה וקולר מצד זה רואין אותה כאילו היא שוה.** כשבא למדוד התחומין למערב אצל קרן מערבית דרומית אינו מודד מן המומה אלא מרחיק ומושך למערב עד כנגד מודה של קרן מערבית צפונית הנמשכת ויוצא למערב ומודד וכן לקרן דרומית מזרחית: **היה בית אחד.** בולט מחומת העיר לצאת הצדדין כשבא למדוד תחום צפון אצל קרן מערבית צפונית (ג) כשבא למקום שאין הבית בולט שם מרחיק מן המומה עד כנגד מקום שבלה בלינת הבית לקרן מזרחית צפונית כאילו מוט מתוח מכוון והולך כנגדו ממקום שבלה הבית עד כנגד קרן צפונית מערבית ומודד מן המוט ולצפון אלפים:

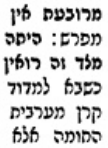

שני בתים כמין כ' פגומין. קס"ד לרוח אחת וקאמר רואין כאילו מוט מתוח מזה לזה. ולקמן פריך הא אחת בית אחד אמרת רואין שני בתים מיבעיא: **היה עשויה כמין קשת.** שאין הבתים במקום אחד הקשת: **או כמין גאם.** גימל יווני עשוי כמין כף כפופה [ד] שלנו [ה]: **רואין אותה כאילו היא מלאה בתים.** כשבא למדוד [ו] תחומין מן הצפון מודד מן היתר כאילו היתה מוקפת בתים והלר בקשת לא יתחיל למדוד מביתו ולצפון אלפים אלא כל העיר עד היתר תשוכה לו כד' אמות וכן העשויה כמין גאם היולא מן המזרח למערב אע"פ שאין בתים במערב רואין כאילו מלא כל החלל בתים וכן מן הדרום לצפון והיולא מביתו אין אצל החלק של עיר עולה לו מן המדה: **ארוכה כמות שהיא עשויה.** וכי תעלה על דעתך שיקצרנה: **דאריכא וקטינא.** קצרה ברחבה: **מהו דתימא.** ירחיבנה למזרח ולמערב עד שתהא מרובעת יפה: **קמ"ל.** כמות שהיא מעימין אותה שהרי יש לה פיאות: **דמרבעא אכל לא מרבעא בריבועו של עולם.** שיהא לפונה לצפון עולם ודרומה לדרום עולם אלא עומדת באלכסון: **לא צריכא לכ' רוחות.** אחד לצפון וא' לדרום: **כין כ' רגשיה.** היינו אוכף מקום היתר: **פחות מד' אלפים.** שתמות רגשה זה נגלע בתוך מתוח רגשה האחר נעשית עיר אחת ומודדין לה מן הקשת לכל אחד מפתח ניתו וחלל העיר החלק שאין בו בתים מן המידה הוא: **תומת העיר שנפרצה בקמ"א ושלים.** אם רוחב פירצה קמ"א אמות ושלים דהיינו שיעור כ' קרפיפות של שבעים אמה ושיריים ועבור כב' [ז] עיירות להיות אחת והיולא מזו לזו ללכת דרך זו אולה לה מן עולה לו מדת העיר מן המנין. אלמא ביותר מקמ"א ושלים הוא הבדלה: **כאן מרוח אחת.** עיר העשויה בקשת אינה מרוח אחת מרוח אחת הלכך עד דהוי ד' אלפים: והא דתומת העיר שנפרצה בשתי רוחותיה זו כנגד זו שנחלקו לשתים, לפיכך אמר רב הונא אם פרצה כנגד קרפיף לזו וקרפיף לזו דשתי עיירות הסמוכות זו לזו נותנין קרפיף של שבעים אמה ושיריים לכל אחת להיות כעיר אחת כדי לחברם ע"י קרפיפות הללו לעשותן כעיר אחת ואע"פ שאין בנין בין הקרפיפות וגם הקרפיפות עצמן אינן מוקפות ממילה אלא שיעור קרפף קאמר: **נותנין** עיירות הן בשתתן קרפף לזו [וקרפף לזו] שהן כל קרפיף שבעים אמה ושיריים, והקרפיפות מערבות אותן ובאחת הן חשובות, יתר מיכן לא. ופרקינן זו חומת העיר שנפרצה פירצתה משתי רוחות זו כנגד זו שנחלקו לשתים, לפיכך אמר רב הונא אם פרצה כנגד קרפיף לזו וקרפיף לזו, ועדיין בחזקתן עומדות אם יתר מיכן נחלקו. אבל בעיר העשויה בקשת שאינה חריבה אלא מרוח אחת בלבד, והקשת עומד בישובו ואי הוו אלפים אמה אין ואי לא לא. ואקשינן ומאי אתא רב הונא לאשמועינן בחומת העיר שנפרצה, כי אם יש בפירצותיה [מאה ואחד ואחת] אמה ושליש שהן בדי (שהן) [שני] קרפיפות, עשאן הקרפיף להיותן אחת [הא אמרה רב הונא חדא זימנא דתנן

עיר העשויה בקשת. הא דלא נקט רב הונא מלתיה אלא שני פגומין מעוט דפתח פגום הוי תוך שבעים אמה ושיריים מעיקר העיר וכיון דהוי תוך עיבור העיר אפי' יש בין פגומין יותר מד' אלפים רואין כאילו חוט מתוח עליהם ואפילו יש פגומין הרבה זה אחר זה כל אחד תוך ע' אמה ושיריים של מכירו בשני רגשי העיר שאינם מעיקר לתגלן דגבי פגומין שאינם מעיקר העיר אפילו אין שם הבלעת תחומין מעברין אותן עם העיר לפי שבטל אגב העיר אבל כ' רגשי הקשת שהם מעיקר העיר אין מבטלין אגב העיר ולכך בעי שיהא שם הבלעת תחומין ומיהו נראה לר"י דאין לחלק בין שני פגומין לעיר העשויה בקשת וכן פר"מ והא דלא נקט רב הונא מילתיה על שני פגומין משום דבריתא לא אייר בשני פגומין מרוח אחת אלא בפגום אחד: **פחות מד' אלפים** מודדין מן היתר. רבה בר רב הונא בעי נמי בסמוך שגם בין יתר לקשת לא יהא יותר מאלפים משום דבעי שיהו תחומין מובלעין מכל צד אבל לרבא בריה דרבה בר רב הונא דאמר מודדין מן היתר ואפי' יותר מאלפים בין יתר לקשת משום דאי בעי הדר אתי ליה דרך בתים ולא חש שיהו מובלעין רק מצד אחד נראה דהוא הדין נמי לדידיה אם אין בין יתר לקשת אלא אלפים דמודדין לו מן היתר אפי' יש יותר מד' אלפים בין שני רגשי הקשת דהא מני אתי דרך היתר (ד) מרבא האמר לרבא האמר כיון דהיתר מובלע תוך הקשת: **ואם** רואין אותה העיר כאילו היא מלאה בתים וחצירות, וכאילו הן מרובעות הקשת כמין טבלא מרובעת וכן הגם, ומודד מהי ולהלן אלפים אמה. אמר רב הונא עיר העשויה כקשת. (ו)אם יש בין ראשיה פחות מארבעת אלפים אמה מודדין לה. ברבוע. ורואין כאילו היא מלאה בתים וחצירות, ונותנין לה אלפים אמה תחום מן היתר ולחוץ. ואם לאו מודדין מן הקשת. פי' כגון מקום העיר שעשוי כקשת מזרחו, והיתר הוא מערבי, ושתי ראשי הקשת חשובות כמין שני פינמין אחד בולט לצפון ואחד בולט לדרום, וצריכין למתוח חוט משוה עולה עד נגד הקשת מקום החץ. (ואין) [אם] היתר פחות מארבעת אלפים אמה, נמצא המתוח מן הצפון לדרום על גבי הקשת פחות מד' אלפים כמידת היתר, והדרין במקום החץ מהלכין כלפי הדרום פחות מאלפים אמה וכן לצפון. אבל אם הם ד' אלפים אמה יצאו מהורת פגימה [ונעשו תחום] שלם. וכן בשני ראשיה כיון שיש (בין) ביניהם שני תחומין נסחלקה מהן תורת פגים, ואין מודדין (אלא) מן היתר וכיושבי שורות הן חשובין שמודדין להן מפתח בתיהן. ואקשינן ומי אמר רב הונא הכי, כי אין נפרדין אילו מאילו עד שיהיה ביניהן מקום חרב בלי ישוב ד' אלפים אמה, והא איהו הוא דאמר תומת העיר שנפרצה (באמה) [באמה] וארבעים ואחת אמה ושליש, עדיין דינה כדין עיר אחת שאמר' שתי

עין משפט נר מצוה

ם א מיי' פ"ג מהל' ת"ת הלכה ח:
י ב מיי' פכ"ח מהל' שבת הלכה ו סמג לאוין סו טוש"ע א"ח סי' שלח סעיף ב:
יא ג מיי' שם הל' ח טוש"ע שם ס"ד:
יב ד מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם ס"ח:
יג ה מיי' שם הל' ח טוש"ע שם ס"ד:
יד ו ז מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף ז בהגה"ה ובמג"א סי' ד:

רבינו חננאל (המשך)

החוט המתוח מזה ומזה, ומודד מן החוט ולהלן אלפים אמה. היתה העיר עשויה כמין קשת

או כמין (טס) [גם]

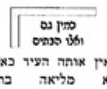

ואלו הכמים

רואין אותה העיר כאילו היא מלאה בתים וחצירות, וכאילו הן מרובעות הקשת כמין טבלא מרובעת וכן הגם, ומודד מהי ולהלן אלפים אמה. אמר רב הונא עיר העשויה כקשת. (ו)אם יש בין ראשיה פחות מארבעת אלפים אמה מודדין לה. ברבוע. ורואין כאילו היא מלאה בתים וחצירות, ונותנין לה אלפים אמה תחום מן היתר ולחוץ. ואם לאו מודדין מן הקשת. פי' כגון מקום העיר שעשוי כקשת מזרחו, והיתר הוא מערבי, ושתי ראשי הקשת חשובות כמין שני פינמין אחד בולט לצפון ואחד בולט לדרום, וצריכין למתוח חוט משוה עולה עד נגד הקשת מקום החץ. (ואין) [אם] היתר פחות מארבעת אלפים אמה, נמצא המתוח מן הצפון לדרום על גבי הקשת פחות מד' אלפים כמידת היתר, והדרין במקום החץ מהלכין כלפי הדרום פחות מאלפים אמה וכן לצפון. אבל אם הם ד' אלפים אמה יצאו מהורת פגימה [ונעשו תחום] שלם. וכן בשני ראשיה כיון שיש (בין) ביניהם שני תחומין נסחלקה מהן תורת פגים, ואין מודדין (אלא) מן היתר וכיושבי שורות הן חשובין שמודדין להן מפתח בתיהן. ואקשינן ומי אמר רב הונא הכי, כי אין נפרדין אילו מאילו עד שיהיה ביניהן מקום חרב בלי ישוב ד' אלפים אמה, והא איהו הוא דאמר תומת העיר שנפרצה (באמה) [באמה] וארבעים ואחת אמה ושליש, עדיין דינה כדין עיר אחת שאמר' שתי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com